

18.77x24.78	1/2	עמוד 76	המקום מגזין לחדשים	20/12/2021	79925498-3
מאגנט - הוצאת ספרימלנין ברכבת - מאת קתרין מרידייל - 25910					

ספרים

ישראל א' גרובייס

רכבת נוסעת יותר מדי מהר

מאז משלי המגידים שראו בה סמל לשהות הארעית בעולם הזה, הסעירה הרכבת את דמיונם של סופרים. בספר חדש על מסע אמיתי ששינה את העולם, מתגלה שחייבים מורה דרך יותר ידידותי

ואנגליה, בעלות הברית של מולדתו, שסירבו לאשר לעושה-הצרות הזה את המסע, מתוך חשש שהגעו תגרום לרוסיה לנטוש את המלחמה.

בסוף קרה הדבר הבלתי יאומן. אחרי משא ומתן קשוח, לנין קיבל אישור לנסוע במסלול ארוך ומפותל שיעבור דרך גרמניה, שוודיה ופינלנד - ואת כל הדרך עשה בתוך 'קרון חתום' שיהפוך לאקס-טריטוריה דיפלומטית, שאף גרמני לא יוכל להיכנס אליה בזמן המסע. המסע הזה יימשך כמה ימים ויסתיים כשאלפים יבואו לקבל את פניו ולשמוע מפיו נאום שיתניע את המהפכה הבולשביקית שתשנה את אירופה ואת העולם.

מה קרה באותה נסיעה? מי השתתף בה? מה נלחש בין הקרונות? והאם אכן היא הייתה כל כך מסעירה כמו שהתעמולה הרוסית ניסתה לתאר אותה?

בשנת 2016, לקראת מלאות 100 שנה לאותה מהפכה, החליטה ההיסטוריונית הבריטית, קתרין מרידייל, לצאת למסע משלה בעקבות כל אותן תחנות של המסע הארוך הזה. מצוידת בידע ובלשון רוסית, היא חושפת מסמכים ופרטים חדשים, ועושה סדר מחודש בכל מה שידוע לנו על אותו מסע.

"לנין ברכבת", נכתב על גב הכריכה, "הוא הזמנה להצטרף אל נסיעת הרכבת ששינתה את פני המאה העשרים... קתרין מרידייל משחזרת את שמונת ימי המסע הגורלי ההוא לאורך יותר מ-3,000 קילומטר, את המתח והדריכות בדרך הנמתחת בין נופים אפלים ומושלגים, ובתוך כך, ובעיקר,

זו הייתה אולי אחת הנסיעות המסקרנות ביותר. היא החלה ביום 9 באפריל 1917, כשקבוצה של עשרות אנשים נרגשים התאספה ב'צרינג'הוף', בית המלון שבכיכר תחנת הרכבת המרכזית של ציריך. הם שוחחו ביניהם ברוסית והחזיקו בידיהם מזוודות וסלים. כולם תכננו לשוב הביתה, אל ארץ המולדת שממנה גורשו שנים קודם לכן.

בתוך הנוכחים ניצב אדם אחד, מזוקן ומהורהר. ולדימיר איליץ' לנין, קראו לו. או מהפכן בן 47 שלחם נחרצות בשלטונו של הצאר הרוסי, ובעקבות כך נאלץ לברוח מהמדינה ולרכו את פעילותו ממדינות שכנות. עתה, הגיעה שעתו הגדולה.

כמה שבועות קודם לכן, לאחר ימים של הפגנות המוניות ושביטות ענק ברחבי פטרבורג, הודיע הצאר ניקולאי השני שהוא מוותר על כיסאו. המהפכה החלה. לנין, שכל ימיו חלם עליה, מצא את עצמו תקוע בציריך, עוקב אחרי כל הסערה דרך כותרות העיתונים. הוא השתוקק לחזור לרוסיה, אלא שהימים היו ימי מלחמת העולם הראשונה. כדי לחזור הביתה היה עליו להשיג אישור מצרפת

מאז השריקה הראשונה שלה, אי שם בראשית המאה ה-19, הסעירה הרכבת את דמיונם של יוצרים, משוררים וסופרים. כולם כתבו על ההמצאה הגדולה הזו. כרכרה ללא סוסים. כזו שאתה נכנס לתוכה בצד אחד של המדינה ויוצא אחר כמה שעות בצדה השני. והכל בכוחם של אדי קיטור.

הנסיעה ברכבת הפכה למשהו מתעתע שמחוץ למקום ולזמן. המגידים היהודיים - והבולט בהם הוא מרן ה'חפץ חיים' - ראו את הרכבת כמשל נוקב לשהייתנו בעולם הזה. ההתמקמות והנוחות הארעית, היוו עבורם מסר חי על השקעה בזמני החולף, שעתידי להתפוגג ברגע של הנחיתה אי שם בנקודת היעד.

בספרות הרוסית, להבדיל, הייתה הרכבת סמל טראגי. טולסטוי המפורסם, כתב את הנובלה המצמררת 'סונטת קרויצר' - ככזו שמספרת תוך כדי נסיעה בקרון רכבת. העובדה שאנשים נקלעים יחדיו לכמה שעות שהייה ארוכות ולא מחייבות, הסעירה את דמיונו. הוא תיאר בכישרון כיצד אחד הנוסעים בקרון מתוודה אגב פטפוט על מעשה רצח אכזרי במיוחד. בספר אחר ומפורסם יותר, הוא אף הרג את הדמות הראשית תחת גלגלי הרכבת.

כל ספרות הרכבת הזו, יכולה להוות השראה מעניינת לספר החדש 'לנין ברכבת' של קתרין מרידייל, מרצה בקיימברידג' המתמחה בהיסטוריה של ברית המועצות. בשונה מהספרות הבדיונית, הסיפור של 'לנין ברכבת' לא רק שהתרחש, אלא שהוא גם שינה את העולם כולו. ככה פשוט.

לנין ברכבת
קתרין מרידייל

מאנגלית: יפעת בריל
הוצאת מאגנט ספרות עכשווית
261 עמ'

6.97x14.65	2/2	77	עמוד	המקום מגזין לחרדים	20/12/2021	79925497-2
מאגנט - הוצאת ספריסלניו ברכבת - מאת קטרין מרידיי - 25910						

את הדרמה הגדולה של המהפכה הרוסית. "לנין ברכבת", נאמר בהמשך, "הוא גם נסיעה בזמן על פסי האפשרויות הנשכחות. הוא מגולל עלילות ריגול ותככים, קנוניות פוליטיות, מלחמות ותקוות לשלום. בה בעת זהו מחקר היסטורי מדוקדק, המבוסס על מגוון מקורות וחומר ארכיוני שנחשף כאן לראשונה, ובוחר בעין חדה את המיתוס של המסע. בתוך כך מוארות באור חדש, על כל צלליהן, דמויות נשכחות של דיפלומטים, עסקנים, עיתונאים ולוחמי חופש - ובעיקר דמותו המרתקת והמורכבת, של אבי ברית המועצות".

ובכן, כמי שהתקופה, האישים והמסעות הללו - מסעירים את מחשבותיו, מיהרתי להצטרף למסע. אלא שכמו שקורה לפעמים במסעות, האכזבה החלה להגיע מיד. מדוע אכזבה? קשה להסביר. הספר מקיים את ההבטחה, הוא מביא פרטים חדשים ומפרט את כל מה שהתרחש עובר למסע ואחריו. אלא שמסע כל כך ארוך ומשמעותי, מצריך מורה דרך חד, שמדי פעם יתפנה לעשות מעט סדר בערימות המידע. מורה דרך שינסה להסביר מי נגד מי ומדוע, מי בעצם הטובים בסיפור ומהן הטענות ההיסטוריות שמולן הוא מתמודד.

אם לסכם, המסע הזה בהחלט מרתק. הוא יעניין מאוד את אלו שבקיאים בחומר. לא בטוח שזהו המסלול הראשון שהייתי ממליץ עליו לקורא המתחיל. הוא יצטרך להמתין לרכבת קצת פחות מהירה. •